

УДК: 373.5.091

Радзевич Ю. – ст.гр.МУ-51

Рівненський державний гуманітарний університет

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Оксенюк О. В.

Radzevych Y.

Rivne State University of the Humanities

THE MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, PhD, Associate Professor
Oksenyuk Oksana

Ключові слова: державне управління, заклад середньої освіти

Keywords: public administration, institution of secondary education.

Вивчення механізмів державного управління (надалі – МДУ) є нагальною науковою проблемою. Зокрема, теоретичне обґрунтування механізмів державного управління, їх функцій та структури здійснюють Г. Атаманчук, І. Розпутенко, О. Шапоренко; галузеве функціонування механізмів державного управління досліджують В. Трощинський, О. Федорчак, Л. Юзьков; управління освітою вивчають Д. Дзвінчук, С. Крисюк, В. Луговий.

Під механізмами державного управління прийнято розуміти способи розв'язання суперечностей явищ чи процесів у державному управлінні, послідовну реалізацію дій із використанням відповідних форм та методів управління. Водночас, обов'язковими складовими МДУ є цілі, принципи, функції, методи, інформація, технологія та технічні засоби. Л. Приходченко структуру МДУ тлумачить як сукупність цільового, нормативно-правового, організаційного, економічного та інформаційного компонентів [3]. Л. Парашенко пропонує здійснювати визначення МДУ на основі системно-динамічного моделювання ЗСО як процесу збагачення людського капіталу учнів. У рамках динаміки системи ЗСО механізми державного управління є регуляторами темпів розвитку системи ЗСО (підготовка учителів, розробка контенту ЗСО, соціально-економічний статус учнів, фінансування), зміна яких регулює рівні системи ЗСО (якісні інтегральні характеристики людського капіталу випускників та учителів, інфраструктури й навчального середовища) [1].

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» базовим механізмом відтворення суспільного інтелекту, науки і культури вказано «систему освіти нового покоління», а поняття МДУ замінено механізмами реалізації державної політики в галузі освіти, такими як:

- механізми стимулювання та заохочення бізнесу, роботодавців та інвесторів, фізичних і юридичних осіб до участі в розвитку системи освіти; - механізми взаємодії органів управління освітою, сім'ї, освітніх установ, дитячих і молодіжних громадських організацій у напрямі розвитку, виховання і соціалізації дітей та молоді; - механізми фінансово-економічного забезпечення освіти, належної оплати праці педагогів; - механізми фінансування системи позашкільної освіти; - механізми

формування державного замовлення на підготовку робітничих кадрів відповідно до реальних потреб економіки, регіональних ринків праці тощо.

У свою чергу, Л. Паращенко виокремлює таку сукупність МДУ, що забезпечують розвиток ЗСО: механізм розвитку педагогічного персоналу; механізм розвитку контенту ЗСО; механізм розвитку навчального середовища; механізм менеджменту / фінансування освіти; механізм цілевизначення й освітньої політики; механізм оцінювання розвитку ЗСО; механізм державно-громадського управління ЗСО; механізм надання освітніх послуг [1].

Водночас, попри впровадження інституційних реформ в освіті, серед МДУ в системі ЗСО не завершено наступні процеси їх реалізації: налагодження механізмів державно-громадського управління; дотримання прозорості діяльності державних органів управління освітою і закладів освіти для учнів, їх батьків, громадськості; перехід до електронного документообігу; розмежування повноважень у системі освіти між різними рівнями управління. Дослідники підкреслюють, що концентрація повноважень на державному рівні й відповідальності в обласних та місцевих органах влади призводять до зниження автономії і можливості прийняття ефективних рішень власне у конкретних ЗСО.

Відповідно, в управлінні важко означити саме ті процеси, що є його механізмами. Адже управління – це завжди суб'єкт-об'єктне відношення, а суб'єкт управління уповноважений застосовувати різні методи й засоби для здійснення управління (унормування об'єкта управління в певному стані відповідно до певних критеріїв), так і означити ці засоби технологіями, методиками чи механізмами.

Таким чином, МДУ – це категорія управління, яка відображає складні частини управлінської системи, які включають цілі управління, ресурси управління, соціальний та організаційний потенціали, взаємозв'язки різних елементів управління, за допомогою яких здійснюється вплив у суб'єктно-об'єктних взаємодіях. Механізми державного управління будуються за принципом «мотрійки», де кожний із механізмів включає в себе усі інші механізми [2].

Отже, механізм державного управління розвитком ЗСО – це комбінація механізмів державного управління, які у формі регламентованої взаємодії між центром та об'єктами управління забезпечують розвиток педагогічного персоналу, контенту, навчального середовища, оцінювання, цілевизначення і менеджменту системи ЗСО, та процедурних механізмів організаційного, правового, економічного, політичного характеру, пріоритетність застосування яких обумовлюється функціями системи ЗСО, а їх ефективність визначається рівнем людського капіталу учасників освітнього процесу.

Література

1. Паращенко Л. І. Державне управління розвитком загальної середньої освіти в Україні: методології, стратегії, механізми: [монографія]. К.: Вид-во Майстер книг, 2011. 536 с.
2. Паращенко Л. І. Механізми державного управління загальною середньою освітою в контексті Національної стратегії розвитку освіти. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2012. №1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua> > ..
3. Приходченко Л. Л. Забезпечення ефективності державного управління на засадах демократичного врядування: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2010. 36 с.